

MLADOST

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca. o Celoletna naročnina znaša 2 K, posamezne številke po 10 vin.
 o o o o
 Uredništvo: Fr. Tersegla, Ljubljana (Katol. tiskarna).
 o o o o
 Upravništvo: Lud. Tomažič, Ljubljana (Katol. tiskarna).

Št. 1.

V Ljubljani, dne 8. januarja 1910.

Letnik III.

Naš Bog in naš narod.

Kadar se me lotevajo temne misli, se najrajši zatečem h knjigam Stare Zaveze. Ni je knjige na svetu in je nikdar ne bo, ki bi človeku dala toliko moči in ognja, saj jo je pisal sam Duh Božji. Ena stvar pa te prav posebno vleče k Svetemu Pismu: ognje-vita domovinska ljubezen in narodna zavest, s katero je pisano! Rekel bi celo, da nam prav Sveto Pismo kaže, kako zamore majhen narod brez posebne lastne kulture in brez trajne politične samostojnosti, kakor so bili Judi, vkljub temu ustvariti za ves svet neprecenljive vrednote, če Boga spoznava, ljubi in po njem uravnava vse svoje življenje, na drugi strani pa zopet, kako propadajo silna svetovna kraljestva, če mesto božjih pot hodijo pota sebičnosti, narodne krivičnosti in npravne grdob. Egipet je padel, Asirija se je pogreznila, Babilon se je porušil, Juda pa je ostal — tako poje v triumfalnih besedah Sveto Pismo na vsaki svoji strani!

Dragi mladenič, morala bi človeku voditi roko Božja roka sama, ako bi ti hotel le približno opisati, s koliko ljubeznijo do lastnega naroda, jezika in zemlje so pisali kralji in preroki knjige Stare Zaveze in kako je bil naroden sam naš Izveličar. In bogove koliko prosvetljenih mož, ki so zavoljo svoje narodnosti morali trpeti krivico, je v svoji žalosti in obupanosti odprlo knjigo Davidovih psalmov in z rosnimi očmi bralo psalm 136., v katerem Božji pevec objokuje usodo Judov, pregnanih v babilonsko sužnost tako-le:

»Ob vodah babilonskih, tam smo sedeli in jokali, kadar smo se spomnili Jeruzalema, in obesili smo svoje harfe na vrbovje.

»Kajti oni, ki so nas odpeljali v sužnost, so nas tu pozivali, naj jim pojemo pesmi, češ: Zapojte eno izmed vaših domačih pesmi iz judovske dežele!

»Mi smo pa rekli: Kako naj pojemo svoje pesmi v tuji deželi? Zapeli pa bomo drugačno:

»Gospod, če bi kdaj pozabil Jeruzalema, naj rajši pozabim svoje desnice!

»Naj se mi rajši pošuši jezik v grlu, če

bi se te vedno ne spominjal, Jeruzalem, ki si moj edini blagor!

»Ti pa, Gospod, se spomni, kako so rekli sovražniki: Dajmo in razdrimo Jeruzalem do temelja!

»O ti Babilon! ničvrednica!, blagor onemu, ki ti bo povrnil, kar si nam storila!

»Blagor onemu, ki bo pograbil tvojih otrok otroke in jih bo treščil na kamen, da se bodo zdrobili!«

In naš Gospod! Le med svojim narodom je živel, drugam ni šel nikamor. Poznal je vse njegove navade, njegove običaje, njegove slabosti. V njegovih govorih ni ene same tuje stvari, on rabi primere izključno le iz domačega življenja in domače zgodovine. Pa kako je rad hodil po domači zemlji, počival na njenih gričih in gledal po njivah, koder se je zibalo zlato klasje! In tako je vse te reči ljubil, da ni nobene prilike zamudil, da ne bi o njih govoril! Govoril je o tici, ki se dvigne v jutro iz razora, o trti, o hlapcih in deklah, o domačem orodju, o psu, o grlici, o beraču, ki je čakal na pragu, ko se je v izbi pogrinjala miza, o podu, o vdovici, ki je iskala izgubljeni vinar in je bila pristrčno vesela, ko ga je našla, o jagenjčkih, ki se reve pasejo v puščavi, pa zaidejo, o vinu, ki vre in diši v kleti, o žitnih zrnih, ki leže na poti, o gospodarju, ki dela račune in skrbi in premišljuje svoje gospodarstvo, o dninarjih, ki so šli ponje, da jih najamejo za košnjo — skratka o vseh, tudi najbolj neznatnih stvareh kmečkega življenja. Malo je Gospod prišel skupaj s tujci, čeprav jih je tudi spoštoval in ljubil in Jude učil jih ljubiti, domačega se je vendarle čutil le med svojimi rojaki in zato tudi izrečno dejal poganki, da je v prvi vrsti prišel, da živi med svojci in zanje trpi in dela.

Čemu vse to, me vprašate, mladeniči? Zato, ker je prišel zopet pomenljiv čas za nas vse, da se spomnimo, kakšna kri polje po naših žilah in postanemo navdušeni borivci za našo narodno čast, za naš jezik, za našo zemljo, za slehernega brata, ki trpi in ga ponižujejo v tujini in na lastni grudi!

Orli, Bog sam nas kliče v obrambo za našo domovino!

* * *

Bog nas kliče — velika beseda! In res nas kliče, že dolgo kliče. Jaz pravim celo, da svoje vere in ljubezni do Boga in Cerkve zdaj lepše skoraj ne moremo pokazati kakor da se vzdignemo za pravice svojemu rodu, svojim materam in očetom in svojim bratom! Borba za naš narod je borba za pravico, za poštenost, borba za Boga, za čast Božjega in za čast našega slovenskega imena! V boju za naš narod bo naša vera le rastla, v boju zoper krivico bo pridobila in se ojačila in postala bo še večja in trdnjša in bo neizmerno obogatela.

Prav v sedanjem času bije slovenski narod ljuto borbo z nemštvom na vsej črti. In kaj je to nemštvo? Ali so nemštvo Nemci kot taki? Ne, Nemci so sami po sebi plemeniti in visokoizobraženi in še danes po svoji večini globoko krščanski narod, od katerega smo se in se bomo veliko dobrega naučili. Nemštvo, zoper katerega se imamo boriti, je nekrščansko nemštvo, nemški liberalizem, brezbožni nemški nacionalizem!

Le pogledjmo, kako se začenja v koroški vasi raznarodovanje domačinov, vrivanje tujcev! Ne pridejo najprej z nemštvom, ne! pridejo s hinavstvom in nepoštenostjo! Prvi raznarodovalec je gostilničar, pri njem se začne tuja kuga. Na njegovem plesišču zaplešejo mladeniči pamet, mladenke nedolžnost; v pijači, dimu in prahu se zaduši njihova zavednost. Nobeden jim še ne reče: Postani iz Slovenca Nemec, marveč poreko jim: postani neodvisen od farjev! ne ubogaj matere in očeta! živi in se veseli!

Tak mladenič in taka mladenka začneta potem kmalu sovražiti dom, si želita stran od domačije, kjer jim vse vest vzneta, zaničujeta verne domačine in poslušata tujega vseljenca, ki se jim prikupuje in jih počasi uči mrziti slovensko vero, slovenske starše, slovensko cerkev.

Na ta način se vzgajajo potujčenci. O, kako so zaslepljeni ti reveži! Mislijo, da so bolj izobraženi kakor njihovi slovenski očetje, pa ne pomislijo, da so v resnici globoko pod njimi! Ali liberalni Nemec Slovenca s kulturo, z izobrazbo pridobiva? Kaj še! Ravno narobe — z nekulturo, sirovostjo jih privablja! Saj jih uči zaničevanje nasproti veri, jih uči sovraštvo zoper lastne roditelje, jih uči napušnost in domišljavost, jih navaja k narodni sirovosti in narodni nestrpnosti, jih pokvarja na veselicah, jih uči brati same hujskovalne in brezverske ali luteranske nemške liste in jih najbolj pači s tem, da ljudi kupuje, jih uči, da se za svitlo kronico, za gmotni dobiček sme prodajati vero in narodnost in pošteno prepričanje.

Vzvišena je naloga Orla! On je organizacija poštene slovenske mladine, organizacija nravne vzgoje, organizacija plamenečega verskega čustva; Orel je organizacija boja, boja zoper nižje strasti v nas samih in zoper pohujšljivce in pokvarjevalce naroda odzunaj, Orel je pa obenem organizacija narodne zavednosti!

Orel je narodna organizacija!

Zato morajo Orli vsikdar visoko gojiti ljubezen do domačije. Orel je, kdor res ljubi domači kraj, domače navade, zgodovino domače fare, njene naravne in umetniške lepote, njene ljudi in njihove posebnosti, mladenič, ki ljubi zato tudi vso domovino in ves narod. Orli naj ne kažejo narodnega navdušenja s praznim in bahavim vpitjem, niti s sovražnostjo zoper drugi narod, marveč le z delom za naše ljudstvo. Treba je spoštovati in ljubiti ne samo tisti »slovenski narod«, ki stoji zapisan na papirju in ga opeva cela šuma pesnikov, marveč treba je resnično ljubiti in spoštovati vsakega in najmanjšega pripadnika tega naroda, kakršen je v resnici, kmetiča na polju in kmetico na božji poti in beračka na domačem pragu, ko prosi vbogajme v slovenskem jeziku! V velikem ruskem pisatelju Dostojevskem je opisan ruski človek, kako se je vrgel na domačo zemljo, tolkel s čelom na svežo grudo in jo namakal s solzami — tako veliko je bilo njegovo spoštovanje do domače zemlje, ki redi toliko otrok in jih doji kakor trpeča in ljubeča mati. Tudi mi se moramo v duhu klanjati tej zemlji in delati zanjo neumorno.

Orel — pridno beri in poslušaj predavanja o domači zgodovini in tisti odseki, ki še nimate takih predavanj in knjig, nemudoma jih uvedite! Nimamo velikih junakov v naši zgodovini, a imamo enega junaka večjega od vseh drugih — slovensko ljudstvo, ki ga ni nobena burja in nobena povodenj in nobena sila mogla odtrgati od njegove zemlje — to je vztrajnost, to je ljubezen, to je zvestoba, ki presega ljubezen in zvestobo in vztrajnost vseh junakov. Imamo naše prelepe bele cerkve in v njih pestre slike iz davne dobe in ljubke kipe in pomisljive napise in vse kaže, kako nežnočutno in lepote željno je bilo to naše ljudstvo. Pa imamo gradove, v njih je prebivalo plemstvo, ki je goreče ljubilo svojo kranjsko domovino in žrtvovalo življenje in imetje v boju zoper poganjskega Turka. In imeli smo kranjske plemkinje, vzor-gospodinje in vzor-matere, ki so varčevale in zbirale in svoje sinove pošiljale v tujino učiti se znanosti in umetnosti in vojaške vede. Tu se beli samostan na griču; v njem so menihi hranili rokopise in prebirali knjige, pa navduševali druge za vse lepo in dobro. Zopet vidim v duhu v Ljubljani pridne meščane; vidim veliko blagostanje: mestni očetje hodijo v baržunu kakor benečanski

plemenitaši in bogataši, meščanke pa šumijo v prešerni sili. Trgovina cvete, umetniki hodijo k nam iz slavne Italije in iz Nizozemskega krasit naše dvorane in cerkve in postavljat kipe in spomenike.

* * *

Dragi mladenič! veliko lepega se je ustvarilo na naši zemlji. Pusti liberalizem, ki je po vzoru sitih francoskih kapitalistov in napolizobražencev imel samo ta namen, da osiromaši ljudstvo, da mu vzame njegovo bogato in lepo vero, da zdrobi njegovo gospodarsko moč in umori v njem ljubezen do domačije; ta liberalizem je ubil v mnogih srcih čut za lepoto naše zemlje in spoštovanje do njene zgodovine. Liberalizem je našo domačijo poniževal: pred nami samimi in pred tujci. Slovenci nismo nič! je učil liberalizem; nekaj bomo le, če bomo nehali biti »zarobljeni kmetje«. To je bila njihova beraška vera, res kakor vera »kmeta, ki na konja pride«, kakor pravimo. Ista vera, kakor jo uče nemški liberalni nacionalci: zaničuj domačijo, zaničuj, kar si prej bil, in postani čisto drugačen: »napreden«, »nobel«, »neodvisen«!

Mi krščanski Orli pa učimo drugo vero: vero v domačijo, vero v poštenost našega naroda, vero, da je njegov napredek le na stari njegovi podlagi, na neomajni bogovernosti, ljubezni do domače zemlje, do kmečkega doma in na spoštovanju pred čistostjo, neomadeževanostjo in brezgrešnostjo mladine.

Prav zato pa bomo Orli branili svojo domovino ravnotako kakor pred našimi liberalci tudi pred Nemci! Neizprosni bodimo tudi v tem boju, ne za las ne sme slovenski fant tujcu odnehati! Tudi zoper tujca velja, da ga treba v srce zadeti, da našega ljudstva ne bo mogel več zastrupljati. Tujec trosi nepoštenost, trosi brezbožnost, trosi нравno spačenost med naše ljudi na meji, ki se reveži komaj morejo braniti in so na vse strani odvisni; zato pa si ti, slovenski krščanski mladenič poklican, da se pred tujca postaviš in zakličeš: Dokler smo mi tu, se boš moral preje meriti z nami, preden se boš lotil naših očetov! Tebi nič pardona, tujec, ki si sit in vendar še naše zemlje lačen kakor volk, ki je čimdaljebolj požrešen, čimveč je že pogoltnil! Ne bojimo se te tujec! kajti Bog sam je velel boj zoper tebe! O, ne boš nas učil krščanstva, luteranski Nemec, brezbožni nemški kramar! Mi vemo, da sta sama angela božja stala na strani Mojzesa, ko je na gori molil Boga, da v dolini zmagajo Izraelci zoper tujega sovraga; in ko so Mojzesu roke omahnile, pa sta mu jih angela kvišku držala! In Bog ga je uslišal in na polju so ležala v krvi trupla tujcev!

In tako bodo tudi Orli šli na plan in v njihovem srcu ne bo prizanašanja nasproti sovražnikom našega Boga in našega naroda.

Značaj in značajnost.

(Za mladenišk večer.)

Kaj je značaj?

Velikokrat pravimo, da ima značaj tisti, ki kaže trdno in vztrajno voljo. Pravzaprav je pa značaj to, kar je na človeku posebno značilno, kar človeka od drugih ločuje, kar tvori njegovo osebnost in posebnost, različno od drugih. V resnici pa je tudi to premalo točno označeno. Če hočemo doumeti, kaj je značaj, si moramo ogledati tiste temelje, na katerih je značaj zgrajen, tiste prvine, iz katerih je takorekoč sestavljen.

Prvo, kar tvori človekov značaj, je njegova natura ali pa vse tiste sposobnosti in nagnjenja, ki so človeku že prirojeni. Značaju pravimo tudi karakter, to pa je grška beseda, ki pomeni nekaj, kar je nekam vdolbeno, vtisnjeno. Prva stvar, ki nam nekaj vtisne, je narava. In ta ima pri našem značaju veliko govoriti! Naša duša je od našega telesa odvisna, naše dušne sposobnosti so odvisne od telesnih. In ravno prirojene telesne slabosti so skoro izključno vzrok tudi dušni slabosti, ki se je človek docela ne iznebi nikoli. Otrok pijanca in pijanke pride na svet z izkvarjenimi možgani, s slabotnimi živci, s kaljo jetike, padavičnosti, trhlím okostjem, slaborazvitimi čuti, gluhonemostjo, izkvarjenim vidom itd., itd. Starši ne store in ne množe grehov, ki bi se ne poznali na otrocih, če pa na teh še ne, pa brezdvomno gotovo na otrok otrocih! Nečistniki nimajo zdravega zaroda, kajti duša staršev kuži telo potomcev, še komaj so porojeni in telo potomcev kuži dušo poznejših rodov in tako dalje. Izjemoma prebiva zdrava in velika duša tudi v slabem telesu, nikoli pa ne trajno, prirojene bolezni pa vedno vplivajo kvarno na dušo. Sicer pa narava tudi zdravemu človeku ne deli dušnih sposobnosti enako. Če imaš tega več, imaš pa drugega manj. Tako n. pr. so ljudje, ki so zelo razumni, a skrajno neodločne volje, drugi zopet imajo živo domišljijo in so močno čustveni, niso pa razsodni in tudi slabotne volje, pa so zopet ljudje, zelo trdni in odločni, pa sirovih čutov in borne domišljije. Noben človek nima vseh dušnih lastnosti sorazmerno enako razvitih in vsi smo močno od svojega telesa in njegovih nagnjenj odvisni. To nam naj bo tudi nauk, da bomo čisto in zdravo živeli, da bodo čisti in zdravi tudi naši potomci in ves narod.

Druga stvar, ki poleg nature sestavlja naš značaj, je vpliv okolice, vpliv

ljudi, ki nas obdajajo, kraja in časa, v katerem živimo, vpliv naroda, družbe in vzgoje. Noben človek ni veliko samostojen. Svoje telo in vsled tega tudi svoja nagnjenja smo prejeli od starišev in ti zopet od starišev in tako gre naš postanek daleč nazaj do naših prednikov. Naš značaj je v krvi naših pradedov, v njihovih krepostih in v njihovih grehih. Bolezni se podedujejo, podedujejo se pa prav tako tudi dušne slabosti, razvade, pregrehe. O, da bi naša mladina jasno spoznala vpliv dednosti — mladinski voditelji, razlagajte našim fantom in dekletom to stvar ob vsaki priliki! Piješ! Ne boš zapil samo lastnega zdravja in pameti, zapiješ obenem zdravje in pamet svojim otrokom. Nečistuješ, klafaš in kolneš! Ne kvariš s tem le sebe, ti posiroviš svojih otrok otroke za mnogo desetletij in če ti ne boš zbolel nad svojimi gnusobami, zboleli bodo tvoji potomci, ker bodo mnogo slabši in manj trdni od tebe! Dekle, ti slabo gospodinjiš in se našemuješ! Ne grdiš s tem samo sebe in se v slabo ime spravljaš, marveč tvoji sinovi in hčere bodo šele čutili, kakšno zanikerno mater so imeli, ker bodo še desetkrat bolj lahkomišelní kakor si ti bila in bodo zapravili, kar ti še nisi mogla! Tako kaznuje Bog grehe posameznikov nad celimi rodovi in tudi nad celim narodom!

Ali pa vpliv okolice, ljudi in časa! Ti ga ne opaziš, toda on te preganja kakor mokrota zid v senci. Človek celo govori in se kretna kakor njegova okolica, misli tako in tako čuti, ne da bi se zavedal.

Je pa še nekaj, kar tvori značaj in to je samovzgoja. Človek si hvala Bogu lahko precej značaja sam ustvari, s svojo voljo, z delom in trudom, z zatajevanjem. Človek na sebi veliko več premore, kakor sam misli. In to je značaj, če človek sam iz sebe značaj ustvari!

In zdaj lahko natančno določimo, kaj je značaj, kaj značajnost. Značaj imenujemo vse dušne sposobnosti in posebnosti, kakor so nam prirojene in kakor so nam od drugih vzgojene, odzunaj v nas vtisnjene, pa še nekaj več: značaj je zraventega to, kar daje naši osebnosti moč, da vztrajno, redno in krepko ravna po načelih neoziraje se na hipne želje in nagnjenja, z eno besedo:

Značajan je človek tedaj, če razumno in zavedno ravna z vztrajnostjo in doslednostjo po jasno spoznanih načelih.

Samovzgoja.

Samovzgoja je torej tisti činitelj, ki je pri tvorbi našega značaja najbolj važen.

Po katerih načelih pa naj se potom samovzgoje vzgaja značaj?

1. Gledati moramo, da imamo sploh kak značaj!

Neznačajnost je najgrša reč na svetu, ostudnejša je od najbolj ostudnejše stvari. Neznačajan je, kdor sploh nobenih načel nima ali pa od vsake stvari nekaj, vse skupaj pa nič ni; neznačajan je, kdor ni vztrajen in dosleden, kdor nima nobene volje. Vsaka lenoba je neznačajna, kajti značajnost je delo in neumornost. Neznačajan je, kdor se udaja svojim nagonom in strastem in ki se ozira na vsako zunanjo sapo in se ji udaja. Vsi strahopetci so neznačajni. Neznačajni so nadalje vsi, ki nočejo biti ne dobri, ne slabi, ki vsakomur prav dajejo. Vsi sladkobneži so neznačajni.

2. Gledati moramo, da vzgojimo v sebi lep in dober značaj.

Dober značaj ima tisti, ki se vsikdar ravna po svoji vesti in izpolnjuje vse svoje dolžnosti. Dober in lep značaj je v takem človeku, ki skuša svoje sposobnosti in lastnosti kolikor mogoče sorazmerno razviti: človek ne sme biti samo izobražen, ampak mora biti tudi blag na srcu. Lepo in dobro tudi ni, če je kdo sicer dober, a premalo razumen in siromašne domišljije, se ne dá za nič posebno navdušiti in vneti; še slabše in grše je, če kdo veliko vé in bistro sodi, a nima zadosti trdne volje, da bi krotil svoja slaba nagnjenja. Dober in lep značaj se vsak spozna po tem, da ima vzore, da je idealen, ima plemenito in sočutno srce, je odkritosrčen in pošten, predvsem pa **velikodušen** in **nesebičen**. O nesebičnosti, redka lastnost, neprecenljiv zaklad, ključ do velikosti in vse sreče!... Stokrat blagor mladeniču, ki jo ima, tisočkrat blagoslovljen narod, ki ima take mladeniče, neskončno srečno človeštvo, če bi veliko takih sinov imelo!

Lep značaj navdušuje, lepemu značaju zaupamo, k lepim značajem se zatekamo. Lep značaj je veder in živ, je pa tudi globokočuten in veliko misli; lep značaj samega sebe premagovati in je prevdaren, a je obenem odločen, hiter, kadar je treba in se ne ustraši nobene reči na zemlji; lep značaj je ponižen in se uči od drugih, a nastopi, kadar ga kliče čast božja in čast narodova in pove bridko resnico v obraz vsakomur; lep značaj je ljubeznjiv in prizanesljiv, a strašen v sveti jezi. Tak je bil Kristus — podoban sv. Frančišek Asiški, sveti Frančišek Saleški, sveta Katarina Sienska, Daniel O'Connor, Garcia Moreno, Gladstone, Windthorst, general Moltke, škof Slomšek, Andrej Einspieler, izredno blaga duša, nenavadno visokoizobražen in odločen kakor lev, če je bilo treba!

3. Jako važno za vzgojo značaja je, spoznati svoje napake.

Vsak značaj ima svoje napake, navadno pa se redkokdo teh napak zaveda, dočim na drugih vsako najmanjšo s prav občudovanja vredno bistrumnostjo opazi. Vzrok, da

lastnih napak ne zapazimo, je to, da preveč nazunaj živimo in nase najmanj mislimo. Koliko ljudi je, ki sami sebe resno premišlujejo? Med tisoč še ne eden! Lastnih napak pa tudi ne vidimo zavrlo svoje samoljubnosti. Človek rajši samega sebe nalaže, kakor da bi samemu sebi odkrito priznal svojo napako. Če smo leni, mislimo, da smo le preudarni, če smo prepirljivi, pravimo, da smo odločni, če smo trmasti, si domišljujemo, da smo le trdne volje. Če pa se kdaj zasačimo na kaki napaki, ki je ne moremo zlepa utajiti, pa zvrčamo krivdo za to napako na druge, ali pa jo olepšujemo z drugimi vrlinami, ki jih imamo. Svojih napak končno zato ne vidimo radi, ker bi jih sicer morali popraviti, natura pa se silno nerada sama popravlja! Našo naravo boli, če jo hočemo izobraziti in oblikovati. Naše napake so kakor rane, ki se jih ne upamo dotakniti.

Vendar pa moramo in tudi moremo svoje napake spoznati, ako hočemo res postati značaji!

Kako pa jih spoznamo?

Prvič: Opazuj svojo naravo, kaj v njej prevladuje, ali razum, ali domišljija in čustvo, ali volja? Česar je preveč, tisto brzda in izobražuj, česar imaš premalo.

Drugič: Pazi in zapomni si vsak dan vse, v čemer si zagrešil. Ko boš potem več takih vsakodnevnih manjših napak v celoti v svojem duhu pregledal, boš prav gotovo zasledil temeljno hibo svojega značaja, iz katere vse majhne napake izvirajo.

Tretjič: Opazuj svoje vrline — tudi te ti bodo pokazale, kje so tvoje slabosti. Tako n. pr. so dobrosrčni in blagi ljudje radi premehki in preveč prizanesljivi, odločni preveč trdosrčni, ponižni so večkrat radi neodločni in nemarni, brezbrizni, delavni ljudje lahkomišelní, modri prepočasni itd., itd.

Četrto: Opazuj, kaj imaš rad, k čemur te vleče, kaj pa nerad storiš in le s težavo! Večkrat boš na ta način spoznal svoje slabosti.

Petič: Vprašaj dobre prijatelje, zlasti starejše, ki poznajo človeško dušo: v prvi vrsti duhovnika in učitelja, dobrega zdravnika, izkušenega starčka. Pazi pa tudi na to, kaj sodi o tebi javnost. Sicer javnost večkrat kaj rada krivo sodi, pa navadno le o posameznih rečeh, o tvojem značaju pa se javnost nikoli ne moti! Veruj, da javnost najboljše vé, kaj te odlikuje, kaj pa kviri.

Najboljše pa je: moliti in moliti. **Molivec se o sebi najmanj moti!** Tisti, ki se rad pogovarja z Bogom, se Bogu o sebi ne laže, saj dolgo ne, in Bog ga tudi razsvetli, da prav spozna samega sebe!

Fant, po tem se ravnaj in postavi si temelj lepemu značaju!

Telovadni poslovnik.

Poslovnik je nekak disciplinarni red, po katerem naj se strogo ravna vsak telovadec. Dolžnost vsakega vaditeljskega zbora v telovadski organizaciji je, skrbeti v prvi vrsti, da se vpelje in sestavi natančen poslovnik, to so pravila, kako se imajo obnašati člani Orla v in izven telovadnice.

Tudi šentviški Orel si je napravil tak poslovnik, ki je vreden vse pohvale. In ravno zato se mi zdi vredno nekoliko natančneje obravnavati posamezne važnejše točke, paragrafe tega poslovnika.

V paragrafu prvem določa dneve in ure za člansko in telovadbo vaditeljskega zbora.

Največjo dolžnost vaditeljskega zbora vidi poslovnik v tem, da skrbi pri rednih tedenskih urah najprej za svojo lastno izobrazbo v vajah na orodju, v prostih in redovnih vajah in v spoznavanju terminologije, to je, da zna vsak vaditelj imenovati in tudi z besedo razložiti vajo, bodisi že prosto, redovno ali pa na orodju celotno in čisto tako tudi njene posamezne sestavne dele.

V drugo dolžnost naj si pa šteje vaditeljski zbor, da se pripravlja pri svoji telovadni uri za pouk v prihodnji članski telovadbi. Vaditeljski zbor naj ima pri svoji uri nekako konferenco, v kateri se določi natančno, katero orodje bo imela pri članski telovadbi prva, druga, tretja, itd. vrsta. Določiti se pa morajo tudi vaje, katere naj se vpeljejo stopnjevale po zmožnosti telovadcev. Te vaje naj si vaditelji v posebne, zato pripravljene knjižice zaznamujejo, in kar je najvažnejše, sami dobro poskusijo, da se jim, zlasti pri kakih težjih vajah, ne bo treba osmešiti pred telovadci, če bi slučajno kak telovadec lepše in boljše izvršil vajo kot vaditelj. Kajti s tem bi izgubili telovadci zaupanje do vaditeljev, in disciplina, kar je samoposebi umévno, bi se pričela kršiti. Nasprotno pa, če so vaditelji za vsako uro zadostno pripravljeni, se ne opaža samo napredek na strani telovadbe, ampak telovadci si pridobijo s tem, da se telovadba lepo v redu stopnjevale vrši, mnogo veselja, vstrajnosti in poguma, ki so edini faktorji za napredek. Znano je, da tisti odseki, katerih vaditelji so se za vsako uro sproti pripravljali, imajo najboljšo telovadbo.

V nadaljnjem paragrafu določa poslovnik gotove ure in dneve, v katerih se vrši članska, vaditeljska in naraščajska telovadba. Edino v določenem času se sme telovaditi, sicer pa je strogo prepovedano. In to smatram popolnoma za pravilno naredbo. Kdo bo prevzemal odgovornost, če se kdo izven telovadne ure ponesreči? Zlasti oprezni moramo biti v tem oziru pri naraščaju. Kar prikradejo se včasih v telovadnico in se zvirajo brez vsakega nadzorstva po orodju. In kako lahko se zgodi, da kdo pade, ker nima

nikogar, da bi mu stal na strani. Lahko si zlomi kak ud, obleži nezavesten ali se pa celo ubije. In pri vsakem enakem slučaju trpi edino le odsek.

Lahko se pa zgodi, da se polomi in pokvari kako orodje. Če se je to zgodilo v redni telovadni uri, je skrb odseka, da se poškodovano orodje nemudoma popravi. Če pa se je pokvarilo orodje izven telovadne ure, je krivda na strani dotičnika, ki je to zakrivil, in njega se lahko tirja, da poravna storjeno škodo. V tem oziru bodimo strogo oprezní.

Lahko se seveda vpelje kak prost večer prosta telovadba. To je telovadba, pri kateri telovadci niso tako strogo vezani na disciplino kot pri rednih telovadnih urah. Tudi jim ni potreba stati v vrsti, pač pa se zberejo v skupine k posameznim orodjem in si ondi kažejo, poskušajo in pomagajo drug drugemu pri raznih vajah. Taki večeri so zelo priporočljivi. Kajti v resnici ni mogoče, da bi se telovadec naučil vsega pri redni telovadni uri, ker tam je vezan na strog red. Le tolikokrat smeš poskušati to in ono vajo in nič več. Gotov čas je odmerjen za orodno telovadbo, za redovne in proste vaje. Ko ta čas preteče, morajo telovadci zapustiti telovadnico. Torej potrebna je prosta telovadba, katera naj bi se vpeljala povsodi. Če že ni mogoče določiti v ta namen posebnih večerov, določi naj se pa gotov čas pred, oziroma po telovadni uri. Nikdar pa naj se ne vrši prosta telovadba brez nadzorstva načelnikovega in večih vaditeljev.

Ob tej priliki se mi pa zdi potrebno še o naraščanju spregovoriti par besedij.

Kakor moram zelo priporočati prosto telovadbo za člane, tako zelo moram pa isto odsvetovati naraščanju. Seveda, mali dečki, polni življenja in nedolžne razposajenosti, se jako težko privadijo redu in disciplini. In ko se jih slednjič po težkem trudu k temu privadi, jih je potreba še vedno kakor na konopcu držati, kajti vsako najmanjšo priliko uporabijo, da morejo poskočiti. In kar so se pri eni telovadni uri naučili in privadili na red, to stresejo pri prosti telovadbi od sebe. Kajti noben deček ne more razumeti važnosti proste telovadbe, in ravno zato je tudi ne bo mogel in hotel pravilno v svojo korist izrabití. Take ure bi se porabile le v skakanje in igranje in seveda tudi v navadno zviranje po orodju, kar pa je navadno telovadcem le v kvar. In koliko nesreč se lahko pri tem prigodi. Mesto proste telovadbe naj se vpelje pri naraščanju isto uro raje redna telovadba. Seveda se pa mora skrbeti tudi za to, da dobe člani naraščaja priliko, da skupno nekoliko poskočijo in se povesele. Posebno priporočljivi v ta namen so tudi za naraščaj manjši izleti v bližnji gozd, hrib itd., kjer se otrokom pove kaj poučnega, kar bi jih najbolj zanimalo. Tako

na primer kako povest o domačem kraju, ali o hribu, o gozdu, o vodi; to pa le tedaj, ako se dotično mesto in dotični prostor, na katerem se je vršila povest, tudi vidi. Jako lepo jim je praviti v prosti naravi tudi o stvarstvu božjem, o božji vsemogočnosti in slične stvari, ki za deco niso samo zanimive, ampak tudi podučljive, in za otroško srce jako blažilne. Po takem predavanju se vrše igre, primerne za otroke. Predno se zmračí, naj odkorakajo med pevanjem narodnih pesmic domov. In z vso svojo, na ta način razveseljeno dušo vam bodo otroci in tudi starši hvaležni za take izlete.

V drugi vrsti odsvetujem prosto telovadbo naraščanju iz sledečih vzrokov:

Nikoli ni dobro za naraščaj, če se preveč telovadi. Da, celo greh se mi zdi, če se malega fantka, ki je zmožen slučajno kako boljše vajo izvajati, vedno in vedno sili, naj se pokaže temu in temu in še temu.

Otrok se duševno skvari pri tem do prevelikega samoljubja, do preziranja drugih, ki niso še slučajno toliko zmožni kot on, in nekaka bahavost se rodi v njegovem srcu.

In mnogo, mnogo bolj še škoduje taka telovadba telesu. Pomislite samo to, da je otroško telo še slabo, nerazvito. In dostikrat se tudi kakemu dečku posreči, da se nauči težjih vaj, stoje ali celo privadi se veletocu. Dobro! Prav, da zna in tudi lepo. Toda tako težke vaje, neprenehoma izvajane, škodujejo celo odrastlemu telovadcu, čigar telo je že dokaj utrjeno. Toliko bolj pa škoduje to še bolj slabotnemu telesu otrokovemu. Le vprezite mladega, še ne dosti močnega konja v težak voz, s katerim mora voziti neprenehoma vsak dan brez odmora, brez počitka. Kmalu boste spoznali, da ste storili neumnost in s tem uničili sebi v škodo sicer dobro žival.

Prav s tem se tudi lahko primerja otroka, ki prične prezgodaj in čez mero telovaditi. Tak ne bo nikoli dober telovadec. Še to kar je znal kot otrok, mu pozneje izgine. Telo mu vsled prevelikega napora hira, rast popolnoma zamre. Taki ljudje ostanejo vedno majhni in suhi. In tudi mišice nimajo pravih, ker se jim ne morejo lepo enakomerno razvijati. Poznam mnogo takih ljudi, in tudi marsikak čitatelj, o tem sem prepričan, marsikakega pozna.

Torej pazite na naraščaj. Skrbite zanj in ga negujte, kakor neguje umen vrtnar mlado drevesce, ki mu obeta mnogo sadu, ko doraste. Negujte naraščaj z največjo previdnostjo in pazljivostjo, kajti ravno v naraščanju imamo zaslombo. [Kmalu bomo mi starejši opešali, in z veseljem bomo prepustili naše delo brezskrbno v roke našim naslednikom, če jih bomo pravilno vzgajali. In takrat se bo tudi pokazalo, koliko sadu rodi v poznejši dobi mladi zdravi cvet, ako se ga v resnici skrbno varuje in neguje.

Ako bomo to deblo, polno mladega cvetja gojili in vzgajali dobrohotno, z resnimi, toda ne surovimi opomini, s prijaznostjo in kar je največ z dobrim vzgledom, bo odpadel od tega debela zrel sad, ki bo nam v veselje, naši lepi organizaciji in po njej vsemu slovenskemu ljudstvu v korist in močno oporo.

A. J. uč.

(V prihodnji številki hočemo natančneje obravnavati nadaljne točke poslovnika šentviškega vaditeljskega zbora.)

Za našo „Mladost“.

Naročniki »Mladosti« naraščajo od dne do dne, obenem se pa krepi in razširja Orel. Čisto naravno je, da se vsled tega tudi večja skrb in pa predvsem odgovornost, ki jo čuti urednik »Mladosti«, ki vidi pred seboj tolik krog bralcev, vidi, kako velik vpliv ima list in koliko se od njega pričakuje in zahteva.

Tudi letos bo »Mladost« delala dalje pot mladeniški organizaciji in ciljem in brezdvoma se bo še višje povzdignila, ker vprašanj je še veliko, veliko neobdelanega in prvotna navdušenost za mladeniško misel ni nič ponehala, ampak postaja globlja in globlja; tudi ljudstvo od nas vedno več in več pričakuje in upa.

Iz te strani je torej vse dobro.

Ampak nekaj pa treba vendarle nanovo vpeljati in sicer v veliko korist tako naši organizaciji kakor vsej organizaciji slovenskega ljudstva in seveda tudi našega lista samega.

Kaj to?

Že lani smo proti koncu leta dobivali precej člankov iz srede fantov samih — bogvedi, da so bili najboljši in marsikdo jih je še rajši bral kakor druge. Letos pa bi rad, da se to stalno uvede. Moram pa dati nekaj navodil.

1. Naj nikar noben fant, ki bo poslal članek za »Mladost« ne misli, da se mora takoj objaviti. Včasih to zavoljo prostora ni mogoče, večkrat pa kdo v svojem članku pove pre malo, kar bi se dalo takoj porabiti. Urednik bo take članke skrbno spravil; ko jih bo prišlo več skupaj — recimo iz enega kraja ali okrožja — pa jih bo zopet pregledal in iz njih nekaj enotnega sestavil in nastal bo iz tega stvaren in zanimiv članek! Pa večji del se bodo članki naših fantov dali takoj uporabiti — o tem sem prepričan.

2. O čem pisati članke — saj nisem zmožen, bo mnogokateri rekel. Saj ni res, prijatelj! Piši, kar opazuješ okoli sebe — kaj in kako delajo nasprotniki, kakšne so splošne razmere v fari v vsakem oziru — kakšne navade ali razvade ima mladina — piši tudi, kaj ti pri lastnih ljudeh in od-

seku ne ugaja! — urednik bo že presodil, če je za list in v kakšni obliki.

3. Svetujem pa prav toplo, naj se ta stvar skuša urediti sledeče: Pri okrožnih sejah in tudi pri odsekovih naj se temeljito vsakokrat splošno stanje lastne organizacije in pa druge razmere okraja, ki so v kulturnem, političnem in socialnem oziru važne, pretresajo. Potem naj se pa naroči tistemu, ki je peresa najbolj vaje, da na podlagi tega sestavi za »Mladost« članek in naj se potem članek pregleda.

4. Zabranjevati pa se ne sme nikomur, da sam za »Mladost« poroča, kadar in kar smatra za potrebno — seveda mora to biti vedno eden iz najboljših članov!

5. Poleg takih splošnih člankov za prvi del lista se pa morajo samoposebi umevno pošiljati tudi poročila kakor so se dozda — ta pa vedno le kratko, brez nepotrebnih okraskov in stvarno!

Pričakujemo že za prihodnjo »Mladost« člankov od fantov in naj se potem objavljajo redno v vsaki številki vsaj po eden.

To bo za našo organizacijo in za list velik korak naprej.

Kamnik.

Okrožje. Seja dne 12. decembra v Komendi. Revizija odsekov se prične meseca januarja. Sklene se prirediti mladeniški tečaj v Kamniku dne 8. in 9. januarja. Sklene se, da se ob priliki okrožne seje vrši vedno tudi mladeniški sestanek. Članarina za odseke v okrožno blagajno se zviša na 2 K. — Vsak odsek je zavezan, prepis sejnega zapisnika poslati okrožnemu odboru.

Komenda. Oglašamo se zopet! Naš Orel se prav pridno giblje, vedno se oglasi kak novi član. Fantje le pogum, ne bode vam žal, tukaj se dobi krepilo za duha in telo!

Dne 5. decembra je naš odsek priredil Miklavža. Dvorana je bila polna. Najprvo je brat predsednik v svojem obširnem govoru pojasnil pomen knjig in časopisov, s čimer je bilo občinstvo zelo zadovoljno. Nato pa je nastopil Miklavž v lepem svojem veličastvu, seveda ni manjkalo tudi parklja za neporedneže. Potem je Miklavž obdaril z nekaj darili pridne otroke.

Po naročilu odsekovega odbora se je naš odsek dne 12. decembra udeležil polnoštevilno skupnega sv. obhajila. Sklenilo se je tudi, da za prihodnje leto naroči vsak član »Mladost« in da pridobi vsak član še posebej enega naročnika.

V odseku imamo tudi Čebelico, ki prav pridno nabira med v korist svojim članom. Sedaj nam brat predsednik po vsaki vaji priredi kratko predavanje o zgodovini avstroogrske ustave in uprave.

Življenje v naši telovadnici je kaj veselo in člani Orla se tudi pridno udeležujejo vaj, akoprav imajo nekateri precej daleč, se ne strašijo pota v svoj bratski dom. Vsak se čuti srečnega v tako lepi mladeniški organizaciji.

Tukaj ima mladenič priliko pokazati svoj pogum, da se ne straši javno nastopiti in pokazati svojega prepričanja. A mi hitimo naprej po začrtani poti. Na zdar!

Idrija.

Okrožje. Seja dne 12. decembra v Spodnji Idriji. Revizija odseka se prične v kratkem. Čas revizije vsakega odseka določi okrožno predsedstvo ter to

odseku pravočasno naznani. Vzame se na znanje poročilo odseka v Cerknem, da je okrajni šolski svet v Tolminu ugodil prošnji, da sme šolske otroke pod nadzorstvom vežbati v telovadbi. V okrožje spadajoči odseki so se na podlagi okrožnih pravil udeležili skupnega sv. obhajila v naslednjem redu: Črni vrh 8. decembra, Spodnja Idrija 8. decembra, Idrija 12. decembra, Žiri 19. decembra, Cerkno 16. januarja.

Spodnja Idrija. Zopet nekoliko o našem delu. Odkar je prinesel brat načelnik od mladeniškega tečaja nove vaje, se vsi neutrudoma vadimo, kakor bi hoteli drug drugega prekositi. Vsak teden telovadimo dvakrat, in sicer po dve uri.

Dne 8. decembra smo pristopili korporativno v kroju, kar je nas telovadcev, k mizi Gospodovi. Dne 19. decembra smo priredili za naše mlade Orličke ob 4. uri popoldne majhno veselico. Igrali so sami majhno igro »Bratovska ljubezen«, pet pa jih je deklamiralo tako dovršeno, da je bilo navzoče občinstvo naravnost očarano. Vadi jih brat tajnik J. Lampe v vzgojevalni šoli, katera se vrši vsako nedeljo od 9. do 10. ure. Končno so se jim radelila Miklavževa darila, kar jih je posebno razveselilo in jih še bolj navdušilo. Rednik dečkov je sedaj 16.

Sedaj seveda moram pa še nekaj povedati, kar je za nas tudi velikega pomena, namreč pri zadnjih občinskih volitvah je zmagala popolnoma naša Slovenska Ljudska Stranka. Celotno naš priljubljeni gospod brat predsednik, oziroma župni upravitelj, je prišel v odbor. Čast takim možem volilcem! Kmalu se zopet oglasimo. Bratski Na zdar!

Št. Vid.

Okrožje. Osmo seja dne 19. decembra v Št. Vidu nad Ljubljano. Navzoči: iz Št. Vida Zabret, Zavodnik; iz Šmartna ni zastopnika; iz Preske: Zupan; iz Ježice: Škerlep.

Iz Šmartna ni zastopnika vsled narastle Save, kar se vzame na znanje. Zapisnik zadnje seje se dobesedno prečita in odobri. Predsednik na kratko poroča o obnem zboru in toplo priporoča čitanje »Mladosti«, zlasti pa poročilo o obnem zboru. Predsednik poroča na podlagi poslanih prepisov sej o delovanju odsekov. V Št. Vidu je v petek pred telovadbo pol ure prej predavanje. Ježico pohvalno omenja. O delovanju odseka v Preski poroča br. Zupan. Brat Zavodnik predlaga, naj se ob priliki obnemih zborov vrši predavanje, kar se soglasno sprejme. Predsednik predlaga: 1. Prva seja posameznih odsekov naj sklene in določi dva agitatorja za »Mladost« kakor tudi za druge naše časopise, da gresta z nabiralno polo od hiše do hiše in pridobivata naročnikov. 2. Vse odseki naj do prihodnje okrožne seje natančno določijo, kdaj želijo imeti kako javno prireditev z telovadbo. 3. Okrožne seje se vrše na nedelje z mladeniškim sestankom; predavatelja prekrbi br. tajnik. 4. Toplo priporoča knjižico »Mladeniči na plan«. 5. Šmartno naj naznani, kako je s telovadbo, morda želi vaditelja. — Vse se soglasno sklene. — Sklene se soglasno, da se morajo vsi občni zbori odsekov vršiti vsaj do 13. februarja, okrožna seja pa se vrši dne 20. februarja z mladeniškim sestankom. Kdaj da se vrši občni zbor okrožja, določi prihodnja okrožna seja. Končno se predsednik zahvali gg. Terseglavu in Tomelju za poučni predavanje in ob 5. uri zaključi sejo.

Dolenjsko.

Loški potok. Odkar je došel naš brat načelnik z telovadnega tečaja, se je naš Orel začel kaj lepo razvijati. Telovadi se redno in kaj marljivo. Samo to je pri nas težko, ker na zimo odhaja skoro ves moški svet v daljne šume in ž njim velik naših Orlov. Po zimski telovadi nas le dvanaest. Pa če tudi nas je malo, je ob telovadnih urah kaj živahno in prijetno. Redno imamo pri vsakem sestanku vsak teden tudi predavanje, za kar skrbi naš predsednik.

Jedrnat govori gotovo ne ostanejo brez sadu. Število naše čete vedno narašča, sedaj nas je 50 rednih članov. Z vztrajnostjo in možatim nastopom ter lepim obnašanjem smo si dobili pri ljudstvu zaupanje. Ko smo v osmini Brezmadežnega spočetja skupno vsi pristopili k Gospodovi mizi, so ljudje spoznali, da hočemo biti možje dejanja, ta neustrašnost jim je nad vse ugajala. Nasprotniki pa so umolkili, ko so uvideli, da njih zabavljice rodijo le vse nasprotno, kar oni žele. Z brati v tujini smo v vedni zvezi, pošiljamo jim časopise in poročila o našem gibanju. Tako upamo, da si ostanemo zvesti in v navdušenju, v katerem smo se ločili.

Notranjsko.

Planina. Dne 5. decembra smo ustanovili telovadni odsek Orla. Vpisalo se je nad 30 čvrstih fantov. Vsako nedeljo nas hodi poučevati v telovadbi brat Pečkaj. Nekateri smo si že naročili obleko, orodje si v kratkem naročimo. Predsednik Orla je preč. g. župnik Rihar, podpredsednik br. J. Benčan, tajnik in blagajnik br. Sicherl, tajnikov namestnik br. Magajna. Odborniki: br. Milavec, br. Sedej, brat Kušan in br. Brenčič.

Planinski Orli: Krepko naprej! Na zdar!

Štajersko.

Gomilsko. Podati nam je zopet kratko poročilo o delu našega odseka. Z veseljem poročam, da kljub raznim oviram, ki se nam stavijo od vseh strani, tiho, a hitro napredujemo. Odsek šteje poleg naraščaja 22 rednih telovadcev. Tudi v gmotnem oziru napredujemo. Vrla dobrotnika čč. gg. dr. Fr. Cukala, prefekt v »Marijanišču« v Celovcu, in Fr. Smodej, urednik »Mira«, sta darovala tukajšnjemu odseku vsak po 10 K, za kar se velikodušnica darovalcema najiskrenejše zahvaljujemo. Pri Orlu se je tudi osnoval pevski zbor. Vadimo se trikrat na teden, in sicer v torek in petek zvečer telovadba, ob nedeljah po prvem svetem opraviilu pa petje. Na sestanku smo se tudi dogovorili glede čitalnice, katero si hočemo osnovati, ter skrbeli, da bodo bratom Orlom vedno na razpolago razni krščanski časopisi in glasila. Posebno v zimski sezoni se je začelo pri nas pravo delo izobrazbe. Določili smo v to svrhu izobraževalne večere, v katerih se bode poučevalo člane v vseh panogah, katere so katoliškim narodnim slovenskim mladeničem potrebne, kajti znan pregovor pravi: »Več kdor zna, temveč velja.« Vam, dragi bratje Orli, kličem: Idimo krepko, vztrajno naprej po poti, ki nas edina bo pripeljala do lepše srečnejše bodočnosti. Na zdar!

Odsekom!

1. Zopet toplo priporočamo, da vsak odsek da II. letnik »Mladosti« takoj vezat in pravtako shranja vsakokrat po eno številko novega za vezavo!

2. Nekaj dopisov je moralo izostati; pridejo prihodnjič na vrsto!

